

1939

1939. január 10.

Közölték a választások végleges eredményét, amely szerint a kormánypárt listája 47,9, Macsek listája 44,9 Lyotics fasiszta listája 3,73 százalékot kapott. Az eredményből az is kiderült, hogy Sztojadinovics mögött nem állott a délszlávok többsége. A kormány még így is 305, a Macseklista 67 képviselői mandátumot kapott.

Csuka 1995, 458–459.

1939. január 16.

Összeült az újonnan választott parlament, a Horvát Parasztpárt tagjai közül azonban senki sem jelent meg.

Csuka 1995, 459.

1939. január 19.

Magossy Antal a zombori Magyar Közművelődési Egyesületben a magyar nyelv gazdagságáról és kifejező erejéről, Gachal János református lelkész pedig a babonáról tartott előadást; február 19-én Illés Sándor verseiből és prózai munkáiból készült válogatást mutatták be; március 12-én *A régiék és újjak* címmel Arany János, Petőfi Sándor, Kiss József, Ady Endre, Mécs László és Kosztolányi Dezső megzenésített verseiből adtak elő; április 16-án dr. Kiss Lajos összeállításában klasszikus és romantikus műdalokat adtak elő.

Bokréta 1940, 66.

1939. január 21.

Dr. Várady Imrét, a Magyar Párt egyik vezetőjét a jugoszláv szenátus tagjává választották. Várady köztisztviselőként álló, igen becsült, puritán és higgadt politikájában következetesen magyar volt.

Csuka 1995, 459.

1939. január 28.

Zsúfólásig megtelt teremben tartotta meg a szabadkai Magyar Olvasókör Dalárdája a Magyar estet. A megjelentek között ott voltak a szerb és a horvát énekkar képviselői és a város

zenei életének tekintélyes vezetői is. Bevezetőt az óbecsei Cziráky Imre mondott, aki a magyar nótafa fogalmáról és azokról a mélységes emberi érzésekről beszélt, amelyeket a magyar dal kelt a lelkekben. „A mesék tanúsága szerint a muzsikáló nótafák örökké élnek. Él, és élni kell, mert vihar szaggatta törzsére örökös dalt muzsikáló lombzat borul. Odajár pihenni, erőt gyűjteni egy nemzet évszázadok óta” – mondotta Cziráky. Az Olvasókör énekkara Fehér Ödön vezetésével kuruc dalokat adott elő, Bauer Ferenc tárogatóművész szólója igen nagy tetszést aratott. Raczkó Ilona magyar népdalokat énekelt, közben Köhalmi Pállal lejtett magyar táncot. Külön szenzációja volt az estnek a Garayné Péntes Sári és Garay Béla által összeállított *A fonóba' szól a nóta* címen bemutatott énekes-táncos jelenet. Ezt követően Salamon József „csiszolt énektudással” magyar nótákat adott elő, amit a palotás tánc követett. A Magyar Olvasókör Dalárdája ezzel az esttel elérte célját. Nem azért volt sikere a Magyar estnek, mert pártában, magyar ruhában énekeltek, táncoltak a résztvevők, hanem azért, mert a magyar dalt, a magyar zenét és a táncot tökéletes szépségükben mutatták be, olyan művészi csiszoltsággal, amilyennel énekkar ezen a vidéken még nem szerepelt.

Garay 2012, 90–91.

1939. február 4.

A Sztojadinovics-kormány benyújtotta lemondását, mert Szpáho Mehmed, a muzulmánok vezére, Cvetkovics Dragisa, aki mögött a szerbiai képviselők nagy része állott és azok a szlovén miniszterek, akiket Korosec delegált a kormányba, benyújtották lemondásukat. A lemondásukat tartalmazó levelükben leírták, másként képelelik el a horvát kérdés megoldását. Cvetkovics Dragisa kapott megbízást az új kormány megalakítására.

Csuka 1995, 460.

Milan Stojadinović miniszterelnök lemondását követően Dragiša Cvetković kapott megbízást a kormányalakításra.

Mészáros 1989, 174.

1939. február 11.

Életének 70., lelkipásztori szolgálatának 40. évében elhunyt Narancsik Zoltán haraszi lelkipásztor, egyházmegyei tanácsbíró. 1869. március 14-én született Batinán (Kisköszegen). A teológiát Budapesten végezte. Lelkeszi munkáját 1892-ben haraszi segédlelkészként kezdte, 1899-ben ugyanoda hívták meg rendes lelkésznek.

Árvaházi Naptár 1940, 76.

1939. február 16.

Horthy Miklós kormányzó Teleki Pált nevezte ki miniszterelnökké. A belügyminiszteri tárcát Keresztes-Fischer Ferenc, a külügyminiszterit Csáky István gróf, a pénzügyit Reményi-Schneller Lajos, a vallás- és közoktatásügyit Hóman Bálint, a földművelésügyit Teleki Mihály gróf, a honvédelmit Bartha Károly, az igazságügyit Tasnádi Nagy András, a kereskedelem-, az ipar- és közlekedésügyit Kunder Antal kapta. Jaross Antal a Felvidék tárca nélküli minisztere lett.

Benda 1983, 965.

1939. február 19.

A *Reggeli Újság* közzétette az analfabetizmus elleni program keretében meghirdetett tankönyvírói pályázatának eredményét. A *Betűvető* című győztes pályamű szerzője Kristály István pádai állami iskolai igazgató volt, de a füzet Vető György álnéven jelent meg. A *Betűvetőt* többször is kiadták, és több ezer példányban ingyenesen terjesztették.

1939. február 23.

A dunai báni tanács ülésén a tanács két magyar tagja, dr. Keczei-Mészáros Ferenc (Zenta) és dr. Gajo István (Magyarkanizsa) igen erélyesen

ismertették a magyarság sérelmeit, és követelték azok orvoslását.

Csuka 1995, 461.

1939. március 11.

Fodor Gellért horgosi gazdálkodó, aki az 1938. december 11-i választások során a Jugoszláv Radikális Közösség jelöltjeként nyert képviselői mandátumot, megtartotta parlamenti beszédét. „Ha a magyarság két évtizedes kisebbségi életének fejlődését figyeljük – mondta –, csak azt állapíthatjuk meg, hogy a félmillió lelket számláló jugoszláviai magyarság ma már minden fejlődési lehetőségtől el van zárva, szellemileg megnyomorítva, gazdaságilag teljesen lerongyolódva. Ma már azt a benyomást kelti, mintha halálra volna ítélve. A magyar kisebbség két évtized óta számtalan esetben tette szóvá az ország vezető politikusai előtt sérelmeit és panaszait. Csupán ígéreteket kapott, mégis kitarzott jóhiszemű és bizakodó lojalitásában. Úgy érzi a magyar kisebbség, mintha óriási erkölcsi és fizikai nyomás alatt állna. Igen tisztelt képviselő urak! A magyarság erkölcsi és fizikai teherbírásának végső határához érkezett el, a magyar nemzeti kisebbség 20 éves konstruktív munkájáért, és minden bírálást kiálló lojalitásáért ellenszolgáltatásképpen az országgyűléstől, valamint a királyi kormánytól komolyan és határozottan kéri, hogy a sorozatos csalódások és negatívumok után a magyar kisebbségi kérdést és panaszokat őszintén és nyíltan rendezzék, mert végeredményben Jugoszláviának, az édesanyjának lojalis polgáraival szemben szent kötelessége ez!”

Fodor Gellért parlamenti beszéde 2009, 35.

Fodor Gellért parlamenti beszédében szóvá tette: 1. a magyar tisztviselők hiányát, 2. ezzel kapcsolatban az egyetemet és főiskolát végzett magyar fiatalok elhelyezkedési lehetőségének hiányát, 3. a magyar városokban és falvakban működő bíróságok és bírák magyar nyelvtudásának hiányát

(a szerb nyelven történő jogszolgáltatást), 4. az ingatlan-elidegenítés korlátozásáról szóló rendeletet (a szabad birtokvásárlás és -eladás tilalmát), 5. az agrárreformból kimaradt magyar földmunkások számára munkalehetőséget követelt (akár az út- és vasútépítési közmunka formájában is), 6. a kiskereskedők és falusi szatócsok számára adókedvezményt kért, 7. a magyar iskolaügy kedvező rendezésekor elsőként a Svetozar Pribičević-féle névelemzés eltörlését követelte, 8. szóvá tette a magyar tanítók és tanárok távoli vidékekről történő hazarendelésének szükségességét, 9. a magyar tagozatú iskolák élére magyarul is tudó igazgató kinevezését követelte, 10. elérkezettnek látta az időt egy állandó magyar színház létrehozásának, 11. végül követelte a politikamentes kultúregyesületek alapszabályának jóváhagyását és működésük engedélyezését.

Fodor Gellért parlamenti beszéde 2009, 33–39.

Fodor Gellért parlamenti beszédének közlését a cenzúra nem engedélyezte, ám a zombori *Új Hírek* című napilap a tiltásról szóló döntés előtt teljes terjedelmében közölte. Ezzel szinte egy időben Szabadkán a Glóbusz nyomda külön kisfüzetben is kiadta.

Fodor Gellért parlamenti beszéde 2009, 39.

1939. március 15.

A német hadsereg megszállta Cseh- és Morvaországot. Az elfoglalt területeket a Cseh Protektorátus néven a Német Birodalomhoz csatolták.

Benda 1983, 966.

1939. március 24.

Nikola Bešlić mezőgazdasági miniszter Belgrádban fogadta Várady Imre szenátort. A továbbra is megoldatlan oktatási és gazdasági gondok mellett szó volt egy – a német Kulturbund mintájára megalakítandó – országos magyar kultúregyesület létrehozásának szükségességéről is.

Mészáros 1989, 180.

1939. március 31.

Két régi harcosát veszítette el a délvidéki magyarság. Ezen a napon halt meg Újvidéken dr. Vilt Vilmos és Pancsován dr. Gráber László. Mindkettő a hajdani Magyar Párt vezető embere volt, és bár világnézeti kérdésekben óriási távolság választotta el őket, a magyar kisebbségért vívott harcban mindketten nagyon értékes munkát végeztek.

Csuka 1995, 461.

1939. március

Régi magyar követelés talált részleges teljesítésre Szabadkán. Az új városi képviselő-testület kinevezésekor tekintettel voltak a jogos magyar igényekre: tíz év után először tették lehetővé, hogy a magyarság számarányát megközelítően legyen képviselve a közgyűlésben. A képviselő-testület 76 tagja közül a magyarok 16 mandátumhoz jutottak, bár az arányokat figyelembe véve 29 illetné meg őket. A magyar városatyák klubba tömörültek, hogy együtt védelmezzék a magyarság érdekeit. A klub élén dr. Hoffmann Kálmán nyugalmazott alpolgármester áll, ügyvezető elnök Strelitzky Dénes dr., titkár Csuka János hírlapíró. A klub magyar jogvédő irodát állított fel, amely a Magyar Olvasókörben működik, s díjtalanul jár el minden magyar ember ügyében.

Láthatár, 1939. március, 125.

Megszületett a döntés, hogy a Népkör [helyesen: Magyar Olvasókör] szabadkai fiataljai megindítják a *Vojvodinai Szemle* című közlönyt; a lap megindulásának évében havonta, később – ha az idő megköveteli – kéthetenként jelenik majd meg. A vezetőség a lap szerkesztésével engem bízott meg, felelős szerkesztője és kiadója Toldy Ferenc volt. [...] Állandó munkatársai voltak a mozgalomból Kunszabó György, Toldy Ferenc, Kolozsi Tibor, Hangya Bandi, Tóth Bagi István, Ullreich Inke, Kovács Sztrikó Zoltán, és érdekes

kéziratokat kaptunk Herceg Jánostól, Laták Istvántól, Kovács Páltól, időt rögzítő alkotásokat Almási Gábortól, Andruskó Károlytól, s nem egy verset küldött Bácsföldvárról Bencz Boldizsár, aki időközben hazatért Algírból.

Lévay 1980, 362.

1939. április 3–4.

Dragiša Cvetković és Vlatko Maček előzetes megbeszélést folytattak a szerb–horvát kiegyezés kérdésében.

Mészáros 1989, 185.

1939. május 3.

Óbecsén bírósági eljárás indult a Magyar Népkör elnöke, Draskóczy Ede és ifjabb Draskóczy Ede gimnáziumi tanulóársai ellen, akik *Vagyunk* címmel géppel sokszorosított diáklapot jelentettek meg. (I. évf. 1939. április 9. 1. sz.; április 23. 2. sz.) A Nagybecskerekben megjelenő *Híradó* című hetilap tudósítása szerint: „Dr. Draskóczy Ede sztáribecseji ügyvéd vasárnaponkint magyar irodalomtörténeti előadásokat tartott gyerekeinek. Ezek az előadásokon több ízben részt vettek Dr. Draskóczy Ede gyermekeinek barátai is, akik elhatározták, hogy diáklapot adnak ki *Vagyunk* címen. A diáklapot írógépen állították elő, és annak két száma megjelent. A vasárnapi irodalmi előadásoknak és a diáklap megjelenésének híre járt, és a tanári kar kizárta két évre a becsei gimnáziumból Draskóczy Ede és Pásthly Ferenc VII-es, valamint Danis László VI-os gimnazistákat. A diákok ellen megindított vizsgálatba belekapcsolódott a sztáribecseji járási főszolgabíróóság is, amely dr. Draskóczy ellen is megindította az eljárást tiltott gyülekezés címén. A szolgabíróóság kihallgatásra idézte be a diákokat, akik részt vettek az irodalmi előadásokon, és mire azok visszatértek az iskolába, a többi diák kidobta tankönyveiket az udvarra. Az ügy további folytatása az volt, hogy ismeretlen tettesek éjszaka bevették dr. Draskóczy Ede és id. Pásthly Ferenc lakásának ablakait.” A tudósításnak csak

a kefelevonata ismert, az írás a cenzúra döntése alapján nem jelenhetett meg.

1939. május 13.

A Sztáribecseji főszolgabíróóság, mint rendőri büntető bíróság ítéletet hozott a Draskóczy-perben. Részlet a Kih. sz. 399/1939. számú végzésből: „A Dr. Draskóczy Ede sztáribecseji ügyvéd elleni kihágási ügyben, melyet az egyesületekről, gyűlésekről és gyülekezésről szóló törvénybe ütköző kihágás címen indítottak ellene, a főszolgabíróóság a nyilvános tárgyalás és bizonyító eljárás lefolytatása után a gyűlésekről és gyülekezésről szóló törvény 37 § alapján a következőképp ítélt: „Dr. Draskóczy Ede 47 éves, evangélikus vallású ügyvéd, nő, katona volt sztáribecseji lakos bűnös az egyesületekről, gyűlésekről és gyülekezésről szóló törvénybe ütköző kihágásban, amit általa követett el, hogy a sztáribecseji állami gimnázium növendékei sorából a lakásán »magyar önképzőkört« alakított, és ugyanezzel gyülekezéseket tartott az illetékes hatóság tudta és jóváhagyása nélkül, ezért a fenti törvény 36 § alapján 5 napi rendőrségi elzárásra és 1500 dinár pénzbüntetésre ítélte, mely összeget végrehajtás terhe alatt 15 napon belül kell befizetnie a sztáribecseji községi pénztárba azzal, hogy behajthatatlanság esetén ez a büntetés további 15 napi elzárásra változtatható át, amit a sztáribecseji rendőrkapitányság fogdájában kell kitölteni.”

1939. május

A szerbségnek tulajdonképpen nem is annyira politikai, mint inkább kulturális és gazdasági téren voltak a Jugoszláviában élő magyarsággal szemben hódítási tervei. Kulturálisan: a fiatalság elszakítása a magyar szellemiségtől, a gazdasági harcban a szerbség igyekezett magának megszerezni a kulcspozíciókat. A bankok szerb ellenőrzés alatt állottak nemcsak hivatalos forma szerint, hanem a tőkeképződés és a tőke munkája szerint is. Az egész pénzügyi életet Belgrád

uralta, amelynek sikerült a bankválság idején Zágrábnak minden versengését kikapcsolni és lehetetlenné tenni. A kereskedelmi életben a bankok szabták meg az érvényesülés lehetőségét, és a szerb versennyel szemben legfeljebb Újvidék zsidó kereskedői tudtak valamennyire megállni, a nagykereskedelem fokozatosan csúszott át szerb kezekbe, és ez a folyamat érezte a hatásait a kiskereskedelemben is. Legtovább és legszívósabban a magyarság a mezőgazdaságban tudott a szerb befolyás ellen védekezni. A bácskai mezőgazdasági egyesület volt a kezdettől fogva a magyar gazdatársadalom legfontosabb védelmi pozíciója, és 1939 májusában sikerült az egyesületet újra magyar vezetés alá vonni, amikor dr. Reök Andor lett az ügyvezető elnök.

Csuka 1995, 462–463.

1939. június 12.

A szabadkai Magyar Olvasókör közgyűlésén nyíltan kirobbantak azok az ellentétek, amelyek elválasztották a vezetőséget a Veréb-féle csoporttól. A közgyűlésen Szegedi Imre állatorvos az egyesület munkájának keresztény alapokra történő helyezését és a zsidóknak a vezetőségből való eltávolítását követelte. A többség ez ellen tiltakozott, s a többségi szónok elmondta, az olvasókör munkájában részt vett zsidók mindig magyar nemzeti alapon állottak. [...] A szabadkai Magyar Olvasókörben, de a többi bácskai magyar társadalmi és kulturális egyesületben a zsidók nemcsak mint tagok maradtak meg egészen a megszállás utolsó napjáig, hanem igen sok helyen részt vettek – elsősorban a városokban – az egyesület vezetőségének a munkájában is.

Csuka 1995, 464.

Szabadka város elnöke 1939-ben Lipozencsics László lett, aki a legnagyobb jóindulattal volt a magyarság iránt, és mint magyar neveltetésű ember, segítette a magyar fiatalok elhelyezkedését a városi közizgatásban.

Csuka 1995, 465.

A délvidéki némettség már esztendőök óta csendes belső harcát vívta. A Kulturbund, a kipróbált régi német szervezet harcban állott egy kisebb, de rendkívül tevékeny, főként fiatalokból álló csoporttal, amely most már nemzeti szocialista irányzatként küzdött a régi németpárti vezetők és a Kulturbund ellen. Ez a harc a fiatalok győzelmével végződött. Dr. Krafftot félreállították és dr. Keksz János, a Kulturbund főtitkára is lemondott tisztségéről. A Kulturbund vezetője dr. Jankó József becskereki ügyvéd lett, és ezzel az egyesület teljesen nemzeti szocialista színezetet kapott.

Csuka 1995, 465.

1939. augusztus 26.

A *Službene novine* közölte a Cvetković–Maček-kiegyezés szövegét, amely államjogi értelemben a Horvát bánóság megalakításának az alapját képezte. Belgrádban megalakult a Cvetković–Maček-kormány. Vlatko Maček nyilatkozataiban hangoztatta, hogy a Horvát bánóság ideiglenes megoldás, a végleges rendezés során Bosznia és a Vajdaság egyes területeire is igényt tartanak.

Mészáros 1989, 185.; 188.

Felozslatták a néhány hónappal korábban megválasztott parlamentet, és a *Hivatalos Lap* törvényt közölt, amely az új államberendezés értelmében megnagyobbította a Horvát bánóság területét. Az új bán Subasics Ivo lett. [...] Az új kormány miniszterelnöke Cvetkovics maradt, helyettese Macsek Vlatko, a horvátok vezére lett. Nagy jelentőséget tulajdonított annak, hogy a jugoszláv külügyminiszeri tárcát a volt berlini követ, Cincár-Markovics Sándor vette át. [...] Az eddig ellenzéki földműves párt, amely a legbaloldali szerb pártnak számított, dr. Csubrilovics Bránkót delegálta a kormányba.

Csuka 1995, 466.

A zágrábi orientációjú bunyevácok Vukovics Gyido József vezetésével erőteljes agitációt kezd-

tek, hogy Szabadkát és Zombort a környékükkel együtt csatolják a Horvát bánsághoz. Ez az agitáció a magyarság körében rendkívül nagy megütközést keltett, [...] hiszen ez a magyarság végzetes kettészakadását eredményezte volna.

Csuka 1995, 467.

A szerb–horvát egyezmény megkötését követően mozgalom indult a vajdasági bunyevácok és sokácok körében, hogy hitet tegyenek a Horvátországhoz való tartozásuk mellett. A szabadkai Horvát Kultúrszövetség gyűlést tartott, melyen 72 bácskai és baranyai művelődési egyesület képviseltette magát. Megállapították, hogy az itt élő horvátság kevesebb iskolával rendelkezik, mint a velük élő németység. Kimondták, hogy ezen túl a bácskai és a baranyai horvátság egyedüli kultúr szerve a Horvát Kultúrszövetség, közgazdasági viszonylatban pedig a Horvát Matica.

Kisebbségvédelem, 1941. 1–2. sz. 27.

1939. szeptember 9.

A kormány határozott hangú kommunikében jelentette ki, hogy Jugoszlávia szigorúan semleges álláspontot foglal el, és kíméletlenül el fog járni az álhírek terjesztőivel szemben. A Cvetkovics-kormány németbarát magatartása ugyanis egyáltalán nem tetszett Szerbiának.

Csuka 1995, 468.

A dobrovoljacok nagy része nem juthatott földhöz, és eszendőig tartó ígéretések után a Cvetkovics-kormány úgy oldotta meg ezt a kérdést, hogy dobrovoljac kötvényeket adott ki és mindazok, akik nem kaptak földet, 50 ezer dinár névértékű állami kötvényt kaptak kárpótlásul.

Csuka 1995, 469.

1939. szeptember 22.

Belgrádban Vlatko Maček fogadta Nagy Ivánt, Pummer Sándort és Röck Sándort, akik részletesen beszámoltak a magyar kisebbség helyzetéről, egyben szorgalmazták az országos magyar kul-

túregyesület megalakítását. Ugyanakkor Várady Imre szenátornak és társainak nem sikerült kapcsolatot építeni az új kormány felé. Mészáros Sándor véleménye szerint az a politika, amely mindig Belgrád felé irányult, most nem tudott mit kezdeni a Zágrábban összpontosuló hatalommal. Dragiša Cvetković miniszterelnök ugyanis Vajdaság ügyének rendezését átruházta helyettesére.

Mészáros 1989, 187., 189., 191.

1939. szeptember 24.

A szabadkai Magyar Olvasókör pódiumán Kosztolányi Mariska korábban is rendezett a gyerekek számára mesedélután, most azonban igazán emlékezetes műsorral lépett a fiatal közönség elé. A gyermekszereplők a *Jancsi és Juliska* látványos mesejátékán kívül ének- és táncszámokat is előadtak. A városban népszerű Mariska nénit a gyerekek példátlan szeretettel és lelkesedéssel vették körül.

Garay 2012, 96.

1939. október 1.

A *Zentai Híradó* mai számában Saághy György, a Zágrábi Magyar Egyetemi Hallgatók Kultúregyesületének alelnöke a magyar értelmiségi utánpótlásnak kérdésével foglalkozik. Összefoglalásából kitűnik, hogy 1923-tól 1938-ig a zágrábi egyetemen 75 magyar katolikus pap, 60 jogász, 52 gyógyszerész, 22 orvos, 10 tanár, 2 gépészmérnök, 2 kultúrmérnök, 1-1 vegyészmérnök és állatorvos szerzett diplomát. A belgrádi magyar egyetemi hallgatók Bolyai Farkas egyesületének adatai szerint a belgrádi egyetemen oklevelet szerzett magyar fiatalok statisztikája: 8 orvos, 10 tanár, 2 mérnök. Emellett 1924 óta külföldön szerzett képesítést 15 magyar református lelkész. A magyar egyetemi és főiskolai hallgatók közel 40 százaléka szegény családból kerül ki. Tanulmányukat csak a legnagyobb nehézségek árán, különböző társadalmi intézmények, egyetemi menzák segítségével képesek folytatni és befejezni.

Láthatár, 1939. december, 496–497.

1939. október 10.

Dr. Várady Imre megjelent Cvetkovics miniszterelnöknél és arra kérte, teljesítse a magyarság kéréseit.

Csuka 1995, 469.

1939. november 12.

Balog Gyula Csokonai Mihály költészetéről tartott előadásával a zombori Magyar Közművelődési Egyesület megkezdte őszi előadássorozatát. December 17-én dr. Tábori Gyula *Csevegés az idegességről* címmel tartott előadást.

Bokréta 1940, 66.

1939. november 25.

Várady Imre és társai Topolyán tanácskozást rendeztek, melyen az egykori Országos Magyar Párt tagjai közül kétszáznál is többen megjelentek. A magyar politikusok megállapodtak abban, hogy a magyarság számára ugyanazokat a jogokat követelik, amelyeket a németek egy idő óta élveznek. Legfőbb problémának továbbra is a magyar iskolák hiányát, a szabad ingatlanforgalom akadályoztatását tartották, és követelték az országos magyar kultúregyesület megalakítását.

Mészáros 1989, 191.

1939. december 11.

Nédics Milán hadügyminiszter rendeletet adott ki, amely szerint a volt osztrák–magyar hadsereg hajdani tartalékos tisztjeit csak olyan katonai

szolgálatra lehet beosztani, amely megfelel képzettségüknek és társadalmi állásuknak. Eddig az örökös mozgósítások közben a katonai szolgálatuk tulajdonképpen erődépítés és árokásás volt.

Csuka 1995, 470.

Dr. Draskóczy Ede óbecsei ügyvédnek, a magyar kulturális mozgalmak régi vezetőjének gimnazista fia több más gimnazistával együtt egy diákújságot szerkesztett, amelyet ősi diák szokás szerint odahaza sokszorosítottak. Ezt a *Vágyunk* című lapot, amely önképzőköri dolgozatokat közölt csupán, a magyar diákság között terjesztették. Valamennyit bíróság elé állították, és azzal vádolták őket, hogy titkos lapot adtak ki, és titkos irredenta agitációt folytattak. Az újvidéki bíróság a gimnazistákat felmentette, azonban ez a különös bűnper is rossz hatással volt a magyarság közérzetére.

Csuka 1995, 470.

1939. december

Hosszan elhúzódó előkészületek után – az alapszabályzat hatósági jóváhagyásával –, Ágoston Sándor református püspök vezetésével végre megkezdte munkáját a bácsfeketehegyi Polgári Magyar Olvasókör. Fő feladatának a magyar kultúra terjesztését tekintette. 1940 első napjaitól kezdve heti rendszerességgel szolgálták kultúrestek rendezvényeivel a falu magyarságát. Legsikeresebbek a Gyóni Géza-est, az Arany János-est és a Mécs László-est voltak.

Bokréta 1940, 130.